

SLAVU SLAVI SRPSKI DOMAĆINE

Slava u kafani? Zašto da ne! Kafana je oduvek bila značajna srpska institucija, kažu ateisti.

– Mogao bi da mi dođeš na slavu u utorak. Mislim, ako imaš vremena – kaže mi čovek kojeg sam tek upoznao.

Ženi nisam smeo ni da pomenem taj poziv, jer se grozi prijateljstava na brzinu, koja su obično interesno vezana i traju koliko i zajednički posao. Ona je iz stare beogradske porodice, Beogradžanka – kako se to izgovara na Bulbulderu. U njenoj porodici se uvek slavila porodična slava i znalo se ko dolazi na slavu: najbliži rođaci i kumovi. Spisak se proširivao samo kada u familiju uđe novi zet ili nova snajka. I još nešto: na slavu se dolazi bez poziva, jer je poziv uručen nekom od predaka, u davna vremena.

Dan uoči slave, zove me novopečeni poznanik. Veseo je, pretpraznično raspoložen.

– Jel dolaziš? Svi su oduševljeni kad sam im rekao koga dovodim na slavu.

– Koji svi? – upitao sam neoprezno.

– I moja žena, i kumovi, i prijatelji, i poslovni partneri, i kelneri.

– Kelneri?!

– Slavu organizujem ove godine u *Skadarliji*. Prošle godine su mi omanuli s pihtijama, a to ne smem više da dozvolim.

– Ali ovo je posna slava.

– Bila bi posna da je astal prazan – reče uz grohotan smeh.

Objasnio mi je biranim rečima da je to slava firme i da će u kafanu doći i sveštenik. Slavu je ustanovio pre tri godine, kada mu je jedna poznata proročica rekla da bi morao da pronađe sveca zaštitnika. Tek tada će moći da očekuje dobre poslovne rezultate. Bio je zbunjen, pa je zamolio proročicu da mu ona izabere slavu. Naravno, i to ima cenu. Kada mu je pokazala sliku izabranog sveca, bio je veoma zadovoljan.

– Moram da idem na još dve slave, pa ću pokušati da stignem i do *Skadarlije* – rekao sam ne pominjući da supruzi još nisam saopštio srdačan poziv čoveka kome sam znao samo prezime.

– Neka žena ide na jednu, a ti na drugu, moju slavu – začuh praktičan predlog, koji će me spasiti blamaže pred Beogradžankom.

Iako sam se iščuđavao zbog bahatosti uvijene u slavske oblande, morao sam priznati da sam i ja prolazio kroz slične faze. Kad sam upoznao moju Beogradžanku i kada je ljubav počela da cveta, pozvala me je na slavu. Ja – dete vojnog lica, golootočkog sužnja, pobornika parole da je religija opijum za narod – osećao sam se čudno okružen smirenim licima ljudi što iskreno

poštuju slavu i sveca čija se ikona nalazila na zidu. Gledao sam punu trpezu i ispošćenog sveca na ikoni, pa su mi kroz glavu prolazile raznolike nedolične misli, što se moglo pročitati na mom licu, pa su me smerni ukućani začuđeno zagledali.

Ratovi, buđenje nacionalne svesti, demokratska tumbanja i slične društvene zanimacije učinili su da promenim stav prema religiji i tradiciji, pa mi je nekada teško da odredim da li u crkvu i na slavu idem zato što sam religiozan ili zato što poštujem tradiciju? Znam da to pitanje najviše izluđuje novopečene vernike, nekadašnje ponosne vlasnike crvenih knjižica, ali često o tome razmišljam. Krstio sam se u pedesetoj godini života i, da budem iskren, učinio sam to da ne bih sinovima pravio smetnje ako požele da to isto učine, pa ostanu zblanuti pred sveštenikovim pitanjem da li su im oba roditelja krštena.

Iz razmišljanja me opet trgnuo telefon.

– Vidi, proveravam ko sigurno dolazi, zbog broja stolica. Dolaze mi i neki direktori kojima sam ja bio na slavi firme. Tradicija mora da se ispoštuje – začuh već poznat glas.

Moj novi poznanik verovatno ne zna da su slave u turska vremena bile način da se okupe prijatelji i rođaci i da se, uz petrolejku i skromnu trpezu, pomene zaštitnik porodice. Ako su tada i postojale firme, vlasnici su bili Turci, pa nisu organizovane slave značajnih firmi *Beogradske dahije trejd*, *Kučuk Alija end sinovi* ili *Agencija za haremske usluge*.

I u vunena Brozova vremena slavljene su slave, ali uglavnom u tišini. Ostala je anegdota prema kojoj je,

navodno, Tito primetio kako je najviše Srba rođeno 21. novembra, 19. decembra, 20. januara i 6. maja. A kako je došao do tog zaključka? U predvečerje navedenih datuma, lepo obučeni Beograđani su odlazili, s cvećem ili flašom pića u ruci, na „rođendansko slavlje“ kod prijatelja ili rođaka kojima je slučajno tog dana bila slava – Arandjelovdan, Sveti Nikola, Sveti Jovan ili Đurđevdan.

Setih se kako je moj kum u vreme sankcija prvi put slavio Svetog Nikolu. Na slavi su bili i neki Italijani, njegovi poslovni prijatelji iz srećnih vremena. Trpeza je bila natrpana raznoraznim đakonijama, pa sam morao da ustajem kada sam želeo da se obratim nekome s druge strane stola. Pošto je bila posna slava, sveštenik nije želeo ništa da popije ili uzme s trpeze, pa se domaćin dosetio. Doneo je sardinu u konzervi, a sveštenik je iz džepa izvadio maleni ključ za konzervu, što je značilo da ga je iskustvo naučilo šta bi trebalo zakačiti kao dodatak na privezak za ključeve.

Mojoj supruzi je laknulo kada sam joj rekao kako ću sam svratiti do *Skadarlije*, na slavu jedne firme čiji je vlasnik moj novi poznanik. A laknulo je i meni, jer bi im sigurno pokvarila slavlje siktanjem kroz stisnute zube: „Nevernici!“ Posle toga bi na red došli pridevi i tako dalje. Kad sam stigao, trubači su već bili dobro zagrejali goste, među kojima je bilo samo nekoliko žena, inače sekretarica uglednih zvanica, zaduženih da hvataju beleške, a ugledne zvanice će kasnije hvatati njih.

I dok pišem ovaj tekst sve vreme mi pažnju odvlači pitanje koje neuspešno pokušavam da izbegnem: da

li da opišem događaj upriličen u ponoć, kao poklon koji je slavljeniku pripremio njegov poslovni partner?

Umesto eksplicitnog opisa navedenog događaja, probudiću maštu čitaocu: u ponoć se ugasilo svetlo, začula se orijentalna muzika, a iz mraka je izronila...